

DOI: 10.32347/2786-7269.2024.10.720-731

УДК 35.071.6:316.4(477)

кандидат політичних наук **Семко В.Л.**,
vls14@ukr.net, ORCID: 0000-0002-1654-2475,

Київський національний університет будівництва і архітектури

ВИЗНАЧЕННЯ ЗАВДАНЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.

Розглянуто сутність та особливості регіоналізму як загального явища, так і процесу, котрий відбувається на теренах України. Зазначено, що для подальшого розвитку та ефективності регіоналізму необхідне перетворення громадськості на одного із суб'єктів реалізації регіоналізму поряд з регіональними та місцевими елітами. З'ясовано значення місцевого самоврядування як основи побудови будь-якої демократичної держави. Проаналізований базовий понятійно-категоріальний апарат процесу децентралізації. Здійснено узагальнення і систематизація теоретичних аспектів формування місцевого самоврядування. Окреслено коло проблем, які виникли в процесі реформи децентралізації в Україні упродовж 2015-2023 рр., визначенні комплексні наслідки реформи місцевого самоврядування в Україні. В статті узагальнені і систематизовані теоретичні аспекти формування місцевого самоврядування у контексті дослідження і вивчення феномену децентралізації як чинника, що гарантує політичну безпеку і стабільність в Україні, збереження її суверенітету, територіальної цілісності і незалежності. Перелічені основні прикладні підходи до аналізу процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. Сформульована парно-зв'язана природа категорій «децентралізація» та «централізація», які мають своєю метою певні дії щодо збільшення або зменшення кількості повноважень і відповідальності органів влади, структурних підрозділів або посадових осіб, що перебувають на різних ієрархічних рівнях тієї або іншої системи управління. Крізь призму концептуальних підходів сформульовані цілі та завдання реформи децентралізації в Україні.

Ключові слова: реформа; місцеве самоврядування; децентралізація; централізація; підхід; територіальна громада.

Вступ. В контексті активного впровадження адміністративно-територіальної реформи в Україні, запровадження нового районування, та остаточного розподілу території держави на адміністративно-територіальні

одиниці – об'єднані територіальні громади, ключовим виступає поняття «децентралізація». Тому, актуальним питанням є розуміння сутності цього феномену та аналіз підходів, які використовують представники різних наукових галузей для його дослідження.

Постановка проблеми. Місцеве самоврядування є однією із базових засад сучасної демократичної системи управління, безпосереднім втіленням влади народу у специфічній формі і на відповідному рівні. Воно передбачає можливість самостійного вирішення питань місцевого значення в інтересах населення адміністративно-територіальної одиниці на підставі закону. Водночас, місцеве самоврядування – це форма публічної влади, що реалізується територіальними громадами і сформованими ними органами, має особливий об'єкт управління місцевого значення та здійснюється на основі окремого типу власності – комунальної (муніципальної) власності. Ці сутнісні ознаки характеризують особливу природу місцевого самоврядування і зумовлюють його специфічне місце у системі публічної влади держави [3, С. 92].

Спроби реформування місцевого самоврядування в Україні робилися з часу проголошення її незалежності. Найбільш сприятливі умови для здійснення реформи склалися після Революції Гідності, коли більшість українського суспільства згуртувалася навколо ідеї європейської інтеграції України, невіддільною частиною якої є організація демократичних органів місцевого самоврядування орієнтованих на служіння людині. Проголошений у квітні 2014 р. курс на здійснення реформи децентралізації влади поставив на порядок денний завдання вибору оптимальної моделі місцевого самоврядування та процедури формування органів самоврядування, створення механізмів децентралізації влади, забезпечення принципу субсидіарності та надання інститутам громадянського суспільства можливості брати участь у роботі органів місцевого самоврядування. Дане стратегічне завдання є за своєю сутністю багатоаспектним а шляхи його реалізація лежать у площині усіх сфер суспільного життя та більшості галузей державного управління. У теоретичній площині це потребує окреслення чіткого кола теоретичних підходів, з позицій яких мають формуватись завдання децентралізації та розбудови місцевого самоврядування, визначатись шляхи їх вирішення та аналізуватись досягнуті результати.

Мета статті. Метою статті є узагальнення і систематизація теоретичних аспектів формування місцевого самоврядування у контексті дослідження і вивчення феномену децентралізації як чинника, що гарантує політичну безпеку і стабільність в Україні, збереження її суверенітету, територіальної цілісності і незалежності в умовах неоголошеної війни з боку російської федерації з

обов'язковим збереженням унітарного устрою України та недопущення її перетворення на федеративну державу.

Викладення основного матеріалу. «Енциклопедичний словник з державного управління» визначає поняття «підхід» як дослідницьку позицію, методологічну систему, яка визначається на початку дослідження з метою досягнення більшої інструментальної визначеності дослідника при вивченні об'єкта дослідження [2, С. 518]. Наукові підходи у державному управлінні – низка способів та прийомів дослідження явищ і процесів у системі державного управління. До основних з них належать такі. *Історичний*, який полягає у вивченні державного управління в історичному плані з точки зору історичного взаємозв'язку та розвитку. *Адміністративний*, за яким вивчаються особливості інституційної розбудови державного управління та функціонування його апарату, зокрема державної служби. *Правовий*, у якому робиться наголос на вивченні системи правового регулювання у системі державного управління. *Економічний*, який вивчає роль економічних факторів у становленні і розвитку державного управління. *Соціальний*, який сприяє з'ясуванню соціальної зумовленості явищ і процесів у державно-управлінських відносинах. *Соціально-психологічний*, що орієнтує на вивчення організаційної та особистісної поведінки в структурі державного управління. *Статистичний*, що базується на збиранні та узагальненні інформації про стан різних видів суспільної діяльності, у тому числі й про державне управління. *Екологічний*, за якого розглядається роль системи державного управління у реалізації концепції сталого розвитку та збереження довкілля. *Системний*, що забезпечує сприйняття об'єкта дослідження як відкритої, ймовірнісної системи та встановлення зв'язків між її елементами. *Структурно-функціональний*, який передбачає розподіл системи державного управління на складові елементи та їх функціональний аналіз з метою з'ясування їх ролі та необхідності подальшого розвитку. *Порівняльний*, який дає можливість встановити спільні та відмінні риси у державному управлінні різних епох та країн. *Прогностичний*, що забезпечує прогнозування розвитку системи державного управління, побудову відповідних сценаріїв. *Моделювання*, який передбачає оцінку розвитку ситуацій та очікувані події шляхом використання моделей структур і процесів державного управління. *Емпіричний*, що досліджує реалії останнього шляхом спостереження, експерименту, проведення соціологічних досліджень [2, С. 522].

Децентралізація викликала неабиякий резонанс у суспільстві та відразу ж після її початку стала актуальним предметом дослідження у науково-експертному середовищі. Упродовж 2015-2024 років ця тема була висвітлена у низці монографій, наукових та аналітичних доповідей, а також величезній

кількості наукових статей які охопили доволі широкий спектр питань, зокрема, це:

- політико-правові засади функціонування органів місцевого управління в умовах децентралізації;
- аналіз зарубіжного досвіду здійснення аналогічних реформ та можливість його застосування в Україні;
- реформування місцевого самоврядування як інструмент політики євроінтеграції;
- вибори в об'єднаних територіальних громадах.

Утім, проблеми реформування місцевого самоврядування потребують подальшого дослідження, а фактори впливу на хід здійснення реформи місцевого самоврядування потребують конкретизації та узагальнення [3, С. 93].

Методологічно першим слід розглянути *нормативний підхід*, відповідно до якого, децентралізація (від лат. *de* – заперечення, *centrum* – основний центр) – 1) процес передачі частини функцій та повноважень вищими рівнями управління нижчим (від центральних органів виконавчої влади до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування); 2) у широкому розумінні – ослаблення або скасування централізації [2, С. 166].

Поняття «децентралізація» можна розглядати з функціональної чи управлінської точки зору, та з територіальної чи географічної. Щодо державно-управлінського розуміння, то це передача частини повноважень управління з центрального рівня на регіональний. Географічне розуміння децентралізації означає формування нових територіальних одиниць, які відіграватимуть значно більшу роль в управлінській організації Територіальна децентралізація – створення органів публічної адміністрації, які здійснюють урядування в адміністративно-територіальних одиницях самостійно і незалежно від органів державної влади, перебуваючи поза їх ієрархічною системою та підпорядкуванням (тобто органів місцевого та регіонального самоврядування). Функціональна децентралізація – визнання самостійних і незалежних спеціалізованих організацій (об'єднання, спілки) суб'єктами владних повноважень із делегуванням їм права здійснювати певний обсяг завдань публічного характеру, зокрема, щодо урядування та виконання відповідних функцій у визначених законодавством сферах суспільного життя та згідно із встановленим порядком [1, С. 76].

Децентралізація державної влади розуміється як самостійність у підходах до управління з урахуванням багатоманітності місцевих особливостей під час збереження єдності в основному, суттєвому; виявляється у делегуванні повноважень від органів державного управління до місцевого самоврядування. На практиці втілюється, як передання частини функцій державного управління

центральної влади місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, розширення повноважень нижчих органів за рахунок вищих за рівнем.

Децентралізація і централізація є парними категоріями, вони позначають певне явище, дії, форму організації чи характеристику дій з управління. Децентралізацію і централізацію можна розглядати, як певні дії щодо збільшення або зменшення кількості повноважень і відповідальності органів влади, структурних підрозділів або посадових осіб, що перебувають на різних ієрархічних рівнях тієї або іншої системи управління (державою, галуззю, установою, колективом людей тощо). Враховуючи те, що сутністю управління є відносини між учасникам процесу, централізація і децентралізація – це характеристики відносин між суб'єктом і об'єктом управління, що відбивають розподіл повноважень та відповідальності у прийнятті рішень стосовно внутрішніх відносин і зовнішніх зносин системи. У широкому розумінні децентралізація державної влади – це відносини між державою і громадянським суспільством, а саме – збільшення прав щодо прийняття рішень людиною, громадських організацій і зменшення їх у органів державної влади. У вузькому розумінні – це перерозподіл повноважень між органами влади, що належать до різних рівнів ієрархії, та суб'єктами місцевого самоврядування. Науково-прикладні та методичні розробки з цього питання можуть суттєво допомогти практичному руху українського суспільства до європейських стандартів суспільного життя. Позитивний результат на цьому шляху може бути досягнутий тільки в разі використання комплексного підходу, тобто децентралізація має відбуватися паралельно у відносинах «держава – громадянське суспільство», «органи влади – людина», «державна виконавча влада – місцеве самоврядування», «керівництво установи – структурні підрозділи», «керівник – підлеглі» [2, С. 166 – 167].

Місцеве самоврядування – гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади самостійно або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах чинного законодавства. Спосіб організації влади і форми організаційної діяльності громадян, що спільно проживають на певній території, для самостійного і під свою відповідальність вирішення проблем і питань місцевого значення, керуючи справами місцевого господарства згідно з правом, гарантованим державою. Місцеве самоврядування здійснюється на принципах: народовладдя, законності, захисту прав, свобод і законних інтересів громадян, соціальної справедливості, виборності органів територіальної самоорганізації громадян, їх підконтрольності, підзвітності й відповідальності перед населенням, колегіальності, гласності і врахування громадської думки,

поєднання місцевих і державних інтересів, інтересів особи і всього населення певної території, взаємодії органів місцевого і та регіонального самоврядування з трудовими колективами, громадськими організаціями і рухами, самофінансування і самозабезпечення, оптимальної децентралізації, реальної керованості територією, обов'язковості рішень органів місцевого самоврядування, прийнятих у межах закону. Світовий історичний досвід пропонує різноманітні організаційні форми місцевого самоврядування: земства, місцеві ради народних депутатів, муніципальні (комунальні) органи – магістрат, ландрат, ратуша, місцева адміністрація (на чолі з бургомістром, мером тощо). Сферою сучасного місцевого самоврядування є питання організації органами, по-перше, повноважень, необхідних для самостійного вирішення питань місцевого життя, і, по друге, – окремих державних повноважень, якими їх наділяє закон, або делегованих органами державної влади [2, С. 441 – 442].

З точки зору *функціонального підходу* основними аспектами процесу децентралізації є наступні:

- передача частини повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування як засіб забезпечення більшого врахування інтересів населення;

- передача цих повноважень має супроводжуватися передачею необхідних для цього ресурсів і наданням права органу місцевого самоврядування приймати рішення щодо переданих повноважень з урахуванням місцевих особливостей;

- передача повноважень має здійснюватися на основі принципу субсидіарності – передачі повноважень на максимально близький до громадянина рівень управління, здатний виконати це повноваження ефективніше, ніж інші органи;

- передача більшого обсягу повноважень органам місцевого самоврядування супроводжується одночасним збільшенням відповідальності цих органів;

- зміцнення позицій місцевого самоврядування підвищить відповідальність перед громадянами за забезпечення належного рівня їхнього життя [6, С. 125].

- оптимізації і підвищенню ефективності управління суспільно важливими справами;

- своєчасне та якісне надання всіх необхідних послуг громадянам у повному обсязі;

- найповніша реалізація місцевих інтересів;

– створення розгалуженої системи місцевого самоврядування, за якої питання місцевого значення вирішуються представниками не центрального уряду, а територіальної громади [5, С. 12].

З точки зору *політичного підходу* очевидно, що ефективна демократична держава конче потребує активної участі громадян у місцевому самоврядуванні. Якщо вони мають можливість такої участі, то змушують представників місцевої влади краще реагувати на їхні вимоги й ефективніше розв'язувати місцеві проблеми. Якщо останні не здатні впоратися з цими завданнями, то мешканці можуть висловити їм недовіру та домогтися відсторонення від ведення місцевих справ. Водночас такий вид участі є ефективною школою демократії, позаяк дає можливість здобувати навички ведення дискусій та дотримання правил, які сприяють розв'язанню конфліктів у демократичних системах. Політичні партії більше уваги приділяють участі в місцевих виборах, і дедалі більше політиків вважають за краще розпочинати кар'єру саме в місцевих органах влади. Центральна влада змушена прислухатися до думки голів органів місцевої влади на регіональному рівні та в містах. Вони, як і місцеві чиновники, перетворюються на важливих представників публічної влади, з якими найчастіше контактують громадяни. Відповідно серед громадян зростає довіра до органів місцевого самоврядування.

Отже, політична децентралізація стосується насамперед прямих виборів представників місцевої влади і передбачає нові механізми участі громадян у місцевому самоврядуванні, що в перспективі сприятиме зміцненню демократії. Зі схожими аргументами на захист децентралізації виступають громадські активісти, неурядові організації та групи із захисту прав людини. На їхню думку, децентралізація розширює можливості громадян у виборі відповідальних представників влади та висловленні їм недовіри, а також в участі у процесі прийняття рішень.

З погляду *публічного управління* ці реформи удосконалили розподіл відповідальності за надання послуг у сфері охорони здоров'я та освіти між державними органами та органами місцевої влади, надали останнім більше повноважень і обов'язків щодо утримання об'єктів комунікації та соціальної інфраструктури.

З точки зору *державного управління* децентралізація робить процедуру прийняття рішень більш оптимальною, підвищує якість послуг та стимулює державних службовців до належного виконання своїх обов'язків. Коли чиновники стають ближчими до тих, кому надають послуги, отримувачі цих послуг будуть вимогливішими до їхньої якості. Державні службовці змушені орієнтувати свою поведінку на надання якісних послуг, побоюючись громадського невдоволення та скарг від незадоволених «клієнтів». Корупція

також стає більш видимою на місцевому рівні, й відповідно, її легше контролювати. У результаті фіскальної децентралізації зростає ефективність надання послуг, бо вони фінансуватимуться вже за рахунок місцевих податків і зборів. Отже, завдання поліпшення управління полягає в посиленні інститутів місцевого самоврядування, забезпеченні чиновників місцевих органів влади більшими можливостями для виконання нових обов'язків і розвитку механізмів підвищення ефективності їхньої діяльності, посилення підзвітності.

У межах *економічного підходу* на місцеве самоврядування покладено відповідальність за формування бюджетів, збирання податків та ведення фінансових рахунків. Економічний підхід до змін територіальної організації влади охоплює наступні аспекти:

- вплив децентралізації на економічний розвиток країни та
- вплив економічного стану на процес реалізації реформи децентралізації влади.
- перерозподіл доходів державного бюджету на користь регіонів;
- розвиток місцевої інфраструктури;
- забезпечення ефективності виробництва суспільних благ;
- зниження рівня витрат;
- виникнення вторинних ефектів;
- забезпечення економічного зростання країни;
- активізація розвитку бізнесу в регіоні;
- зростання рівня інвестиційної привабливості [4].

У *соціальному підході* адміністративно територіальна одиниця є суб'єктом господарювання, яка в умовах конкуренції повинна бути конкурентоспроможною та повинна розробляти стратегію розвитку території. Органи місцевого самоврядування та громада загалом повинні спрямувати свої зусилля на забезпечення розвитку ринкової інфраструктури та зростання ефективності використання факторів виробництва [7].

До соціальних аспектів децентралізації належать такі явища та наслідки:

- підвищення рівня взаємодії соціальних акторів, що беруть участь у соціальному управлінні регіоном;
- покращення роботи з кадрами. Кадровий фактор акцентує увагу на ролі людей в організації, на адекватному сприйнятті реформи;
- спрямованість децентралізації на задоволення соціальних потреб людей;
- влада розробляє та реалізує проекти, кінцевим споживачем яких є люди;
- підвищення якості надання освітніх та медичних послуг;
- покращення кооперації та зміцнення консолідації членів громад;
- детінізація бізнесу та її моральні наслідки, які полягають у зміцненні соціальної відповідальності бізнесу;

– соціально політичною вигодою децентралізації є політична присутність на місцях. Реформа закріплює взаємодію між владою та громадянами [9].

Кінцевою метою децентралізації є створення територіальних громад, які здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідно до адміністративно територіальної одиниці [8].

Правовий аспект. Встановлення правових норм є необхідною умовою і складовою ефективного регулювання територій, оскільки саме в законодавчому полі формуються його основи, визначаються найважливіші параметри і фактори, здійснюється нормативно правова регламентація. Зараз в Україні активно формується правове поле регулювання розвитку регіонів. Серед перешкод, які унеможливають подальший ефективний соціально економічний розвиток територій держави, виокремимо проблеми не достатньої розробленості моніторингу регіонального розвитку, недосконалість правового забезпечення впровадження моніторингу розвитку територій, відсутність чітких алгоритмів проведення моніторингу. Ефективність державного регулювання розвитку регіонів, що значною мірою залежить від формування дієвої національної бази, яка відповідає вимогам часу і динамічним суспільним процесам, що відбуваються в Україні.

Висновки. В контексті реформування органів влади в Україні, децентралізація – це передача повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування. Метою реформи місцевого самоврядування є, передусім, забезпечення його спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення. Реформа децентралізації в Україні є не одноманітним процесом, а охоплює певні складові. Це, зокрема, адміністративно-територіальна реформа, розмежування повноважень між органами місцевої влади та вищих органів влади, упорядкування територіальних органів виконавчої влади, фінансове забезпечення повноважень та інші.

Підсумовуючи, можна зауважити, що існують різні підходи до розуміння поняття «децентралізація». Одні автори наголошують на суб'єктивній складовій, акцентуючи увагу на тому, що при децентралізації функції центральної влади переходять до компетенції органів місцевого самоврядування. Інші автори говорячи про децентралізацію, прагнуть не акцентувати увагу на суб'єктивності, а навпаки вказувати на об'єкт передачі повноважень, наголошуючи при цьому на таких формах децентралізації, як деконцентрацію або деволюцію. Існує також коло дослідників, які вважають, що основною метою децентралізації є

впровадження ефективної моделі місцевого і регіонального самоврядування, і при визначенні саме цьому віддають перевагу.

Отже, децентралізована влада: 1) сприяє участі громадян в управлінні державою; 2) є відповідальнішою, швидше відгукується на потреби громадян і може знайти найприйнятніший для них розв'язок проблем; 3) створює умови для формування нової еліти; 4) є противагою авторитарній державі; 5) дає можливість проводити експерименти з новими структурами та запровадженням нових політик; 6) найефективніше надає послуги на місцевому рівні; 7) формує у громадян відчуття місця і спільноти; 8) є елементом громадянського суспільства, своєрідним мостом між громадянським суспільством і центром публічного управління.

Список використаних джерел

1. Василенко Л., Добровінський М. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування. Адміністративне право і процес. №3. 2017. С. 123-126.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
3. Єрмакова О.А., Шлафман Н.Л. Концептуальні засади реформи місцевого самоврядування в Україні та результати її реалізації. Economic journal Odessa polytechnic university. 2023. №2(24). С. 91–99.
4. Касич А.О. Теоретичні аспекти впливу процесів децентралізації на економічний розвиток країни // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 8. – С. 16-21. – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_8_4. (дата звернення: 18.11.2024).
5. Кресіна І. Вплив децентралізації на ефективність публічної влади. Віче. 2012. № 5. С. 11-13. {in Ukrainian}.
6. Кулішенко Т.О. Децентралізація влади в європейських країнах в контексті впливу ресурсозабезпечених груп. Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 108. С. 297-299.
7. Павлюк Н. Реформа місцевого самоврядування та процеси децентралізації в Україні: соціально-економічний аспект / Н. Павлюк // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2014. – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe. (дата звернення: 15.11.2024).
8. Хожило І. Соціально-економічний розвиток громад в умовах децентралізації влади в Україні // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2015. – Вип. 1 (13). – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2015_1_19/. (дата звернення: 17.11.2024).

9. Хрустальов Ф.С. Соціальні аспекти децентралізації / Ф.С. Хрустальов, А. Ашурбеков // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – 2019. – № 81. – С. 141-149.

candidate of political sciences **Semko Vadim**,
vls14@ukr.net, ORCID: 0000-0002-1654-2475,
Kyiv National University of Construction and Architecture

DEFINING THE TASKS OF LOCAL GOVERNMENT IN UKRAINE: CONCEPTUAL APPROACHES IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION REFORM.

The article examines the essence and peculiarities of regionalism, both a general phenomenon and a process that takes place on the territory of Ukraine. It is noted that for the further development and effectiveness of regionalism, it is necessary to transform the public into one of the subjects of the implementation of regionalism along with regional and local elites. The importance of local self-government as the basis for building any democratic state is clarified. The basic conceptual and categorical apparatus of the decentralization process is analyzed. Generalization and systematization of the theoretical aspects of the formation of local self-government was carried out. The circle of problems that arose in the process of decentralization reform in Ukraine during 2015-2023 is outlined, and the complex consequences of local self-government reform in Ukraine are determined. The article summarizes and systematizes the theoretical aspects of the formation of local self-government in the context of research and study of the phenomenon of decentralization as a factor that guarantees political security and stability in Ukraine, preservation of its sovereignty, territorial integrity and independence. The main applied approaches to the analysis of the process of power decentralization and local self-government reform are listed. The formulated pair-linked nature of the categories "decentralization" and "centralization", which have as their purpose certain actions to increase or decrease the number of powers and responsibilities of authorities, structural units or officials located at different hierarchical levels of one or another management system. The goals and objectives of the decentralization reform in Ukraine are formulated through the prism of conceptual approaches.

Key words: reform; local self-government; decentralization; centralization; approach; territorial community.

REFERENCES

1. Vasylenko L., Dobrovinskyi M. Detsentralizatsiia ta reforma mistsevoho samovriaduvannia. *Administratyvne pravo i protses*. №3. 2017. S. 123-126. {in Ukrainian}.
2. Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia / uklad.: Yu.P. Surmin, V.D. Bakumenko, A.M. Mykhnenko ta in.; za red. Yu.V. Kovbasiuka, V.P. Troshchynskoho, Yu. P. Surmina. – K.: NADU, 2010. – 820 s. {in Ukrainian}.
3. Yermakova O.A., Shlafman N.L. Kontseptualni zasady reformy mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini ta rezultaty yii realizatsii. *Economic journal Odessa polytechnic university*. 2023. №2(24). S. 91–99. {in Ukrainian}.
4. Kasych A.O. Teoretychni aspekty vplyvu protsesiv detsentralizatsii na ekonomichni rozvytok krainy // *Aktualni problemy ekonomiky*. – 2016. – № 8. – S. 16-21. – [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_8_4. (data zvernennia: 18.11.2024). {in Ukrainian}.
5. Kresina I. Vplyv detsentralizatsii na efektyvnist publichnoi vlady. *Viche*. 2012. № 5. S. 11-13. {in Ukrainian}.
6. Kulishenko T.O. Detsentralizatsiia vlady v yevropeiskykh krainakh v konteksti vplyvu resursozabezpechenykh hrup. *Hileia: naukovyi visnyk*. 2016. Vyp. 108. S. 297-299. {in Ukrainian}.
7. Pavliuk N. Reforma mistsevoho samovriaduvannia ta protsesy detsentralizatsii v Ukraini: sotsialno-ekonomichni aspekt / N. Pavliuk // *Naukovyi visnyk «Demokratyчне vriaduvannia»*. – 2014. – [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe. (data zvernennia: 15.11.2024). {in Ukrainian}.
8. Khozhylo I. Sotsialno-ekonomichni rozvytok hromad v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini // *Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka*. – 2015. – Vyp. 1 (13). – [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2015_1_19/. (data zvernennia: 17.11.2024). {in Ukrainian}.
9. Khrustalov F.S. Sotsialni aspekty detsentralizatsii / F.S. Khrustalov, A. Ashurbekov // *Sotsialni tekhnolohii: aktualni problemy teorii ta praktyky*. – 2019. – № 81. – S. 141-149. {in Ukrainian}.